

התאמות בתכנית "התפתחות אישית ומעורבות חברתית" לשילוב תלמידים עולים

הקדמה

מסמך זה מציג התאמות בתכנית "התפתחות אישית ומעורבות חברתית", המתקיימת בחינוך העל-יסודי, להשתתפות מיטבית של תלמידים עולים בתכנית.

פיתוח תחושת שייכות לחברה הישראלית ומעורבות בה הוא גורם מרכזי בתהליכי קליטה של תלמידים עולים, על כן השתתפות תלמידים אלו בתכנית עשויה לתרום רבות לשילובם החברתי ולחיזוק ההיכרות ההדדית בין קולטים לנקלטים.

שילוב מיטבי של תלמידים עולים בתכנית יכול להעשיר את הסביבה הקולטת בגיוון תרבותי, כמו: שפה, מנהגים, נורמות וקודים התנהגותיים שונים. לשם שילוב העולים בחברה בכלל ולשם שילובם במערך התכנית בפרט נדרשת כשירות תרבותית של הקהילה – במוסד החינוכי ומחוצה לו. כשירות כזו כוללת, למשל, הכלה, הקשבה, אמפתיה, פתיחות להיכרות עם תרבויות למידה שונות וסובלנות כלפי האחר.

יש חשיבות רבה לשילובם של עולים חדשים בתכנית בכל סוגי המסגרות שבהן הם לומדים ולשיתופם בכלל הפעילויות הכיתתיות והשכבתיות המתקיימות בבית הספר במסגרת התכנית.

תלמידים עולים שהגיעו לישראל במהלך יישום התכנית לא יידרשו להשלים את מכסת השעות משנים קודמות.

מערך התאמות מומלץ

נדרשת התייחסות ייחודית לתלמידים שעלו בשנתיים האחרונות, ולמענם אנו ממליצים על התאמות אלה:

- א. דיאלוג אישי – חשוב לקיים דיאלוג אישי עם התלמיד העולה טרם שיבוצו במסגרת ההתנדבות בשל שליטתו החלקית בשפה העברית ובשל השונות בין הקודים התרבותיים שאליהם הוא רגיל מארץ המוצא לאלו הנהוגים בישראל.
- ב. בחירה מותאמת – חשוב לקיים בירור עם התלמיד ביחס להעדפותיו בנוגע למקום התנדבות ולאופי התנדבות ולאפשר לו בחירה בהתאמה ליכולותיו, זאת כדי שיחווה הצלחה.
- ג. ועדת חריגים – בית ספר שבו לומד תלמיד עולה שלדעת הצוות החינוכי אינו מסוגל לבצע את התכנית יעביר בקשה מנומקת בעניין בכתב לוועדת חריגים באגף לקליטת תלמידים עולים.
- ד. בחירת מקומות להתנסות מעשית – מומלץ לדאוג לסביבת התנסות מעשית אשר תאפשר תפקוד מיטבי של התלמיד העולה ברמה השפתית. מוטב לשלב תלמידים שרמת שליטתם בעברית נמוכה במקום שבו יש צורך בשימוש בשפת המוצא.
- ה. ליווי בהתנסות המעשית – מומלץ לצוות דובר עברית (תלמיד עמית או חונך בוגר) לתלמיד עולה שאינו שולט בשפה העברית ושמבקשה לתקשר במקום ההתנסות המעשית.
- ו. ליווי בממד העיוני – יש ללוות את התלמיד העולה המשתתף בתכנית ולהסביר לו את התכנים העיוניים לפי הצורך. התכנים העיוניים דורשים שליטה גבוהה בשפה העברית.
- ז. ליווי והתאמת כלי ההערכה – יש ללוות את התלמידים העולים בתהליך התייעוד והסיכום, בכתיבת יומן מסע לתקופת ההתנסות במעורבות חברתית ובכל מטלות הביצוע אשר ייבחרו להערכת התלמידים. כמו כן, יש להתאים את כלי ההערכה לצרכיו של התלמיד העולה ולהתחשב במידת שליטתו בשפה העברית. למשל, לאפשר הערכות חלופיות נוספות: עריכת ריאיון מונחה, הפקת סרט, הכנת מצגת וכדומה. לתלמיד העולה תינתן אפשרות לכתוב את העבודה המסכמת בשפת האם, אם יש מעריך דובר השפה בבית הספר, או להציג את הסיכום בעל פה.

דוגמות להתנסויות ייעודיות עבור תלמידים עולים

הערה:

חשוב לעודד את התלמידים העולים להשתלב בהתנסויות מגוונות עם התלמידים האחרים, בהתאם לרצונותיהם וליכולותיהם, ולא להצטמצם רק לדוגמות אלה.

בבית הספר	בקהילה
<ul style="list-style-type: none">▪ <u>חונכות לימודית</u><ol style="list-style-type: none">1. סיוע לתלמידים עולים אחרים באמצעות שפת המוצא.2. סיוע לתלמידים ילידי ישראל ברכישת שפות זרות וסיוע במקצועות הלימוד בהתאם לחוזקות של התלמיד העולה.▪ <u>ספרייה</u> – ארגון קריאה חופשית בשפת המוצא וטיפוחה.▪ <u>נאמני תקשוב</u> – סיוע לתלמידים אחרים במיומנויות מחשב שהעולה בקיא בהן, סיוע בשפות ובתחומים שבהם יש לו יתרון.▪ <u>מפגשים בין-תרבותיים</u> – חשיפת קהילת בית הספר וסביבתו לתרבות ארצות המוצא ויצירת מפגשים המקרבים בין התרבויות השונות.▪ <u>פעילויות במועדים מיוחדים</u> הקשורים לתרבות המוצא, כמו חג הסיגד או יום הניצחון על גרמניה הנאצית.▪ <u>חונכות חברתית</u> – חונכות בתחומי ספורט, מוזיקה, אמנות וכדומה, בהתאם לכישוריו של התלמיד העולה.	<ul style="list-style-type: none">▪ <u>סיוע לקשישים</u> – סיוע לעולים חדשים קשישים.▪ <u>מפגש חברתי</u> פרטני או קבוצתי עם אנשים הרוצים שיח בשפת האם.▪ <u>חונכות לימודית</u> או ליווי של תלמידים צעירים ושל תלמידים מתקשים מבתי ספר אחרים או ממסגרות אחרות, בשימוש בשפת המוצא.▪ <u>פעילות בזוגות</u> – ציוות של תלמיד עולה לתלמיד ותיק לפעילות משותפת.